

Resposta per part de les administracions sobre les propostes de mesures desenvolupades per la Taula del Delta i de la Baixa Tordera

CREAF - 26 Juny 2020

1. Introducció

El projecte REDAPTA vol portar a terme un procés de co-disseny de mesures d'adaptació al canvi global per a la conca de la Tordera. Aquest procés compta amb la participació activa d'una plataforma d'actors multi-sectorial, que inclou sectors econòmics, associacions, món científic i també les administracions locals. En la metodologia de co-disseny del projecte es contempla que les administracions supramunicipals s'involucren revisant les propostes de mesures elaborades per la plataforma multi-sectorial i facin comentaris per tal de millorar-les.

Es van convidar les diferents autoritats competents a treballar comentaris motivats a les propostes durant el mes de maig de 2020. Les administracions que van respondre a la invitació, van analitzar les característiques de la proposta de mesures, avaluar la coherència entre objectiu i acció per aconseguir els beneficis/impactes esperats, identificar les potencials sinèrgies amb la planificació existent, identificar les autoritats competents que s'haurien d'involucrar, a més a més de revisar les estimacions de necessitats per a la implementació.

El tercer taller del projecte REDAPTA té com a objectiu que les administracions que han participat puguin transmetre les seves respostes motivades i dialogar amb els participants del procés. El present document vol posar a disposició del procés un resum de les aportacions rebudes.

2. Resum aportacions rebudes

2.1. Grau de participació

Es van contactar totes les administracions responsables de les polítiques i programes que s'indiquen a les fitxes de mesures. Van respondre 7 administracions sobre un total de 11 contactades.

A la Taula 1 es pot veure un resum de les administracions involucrades y les mesures a las que van contribuir.

Entitat	Mesures d'interès	Resposta
Oficina Catalana de Canvi Climàtic	1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11	Si
Departament de Planificació d'Espais Naturals	2,3,6, 7,8,10	Si
Agència Catalana de l'Aigua	1,2,3,4,6,7,8,9,10,11	Si
Consell Comarcal Maresme	1, 3, 5, 7, 10 i 11	Si
Diputació Girona	2, 3,4, 5, 7, 8, 9, 11	Si
Diputació Barcelona Acció Climàtica	1,2,3,5, 7, 8, 11	Si
DARP	2,4,5,6 7,10	SI
Diputació Barcelona Direcció Territorial Agrària	5	No
Protecció civil	4, 9	No

Un projecte de:

Col·labora:

Amb el suport de:

Direcció General de Polítiques de Muntanya i del Litoral Servei del Litoral	2, 6,	No
Consell comarcal de la Selva	1, 3, 5, 7 i 11	No

Taula 1: resum de les administracions involucrades al co-disseny de les propostes de mesures

La manca de resposta d'algunes de les administracions contactades no necessàriament indica una manca d'interès o de rebuig envers a les propostes plantejades. De fet, el procés d'implementació del projecte es va veure afectat per a la contingència de la pandèmia del COVID 19, i s'ha d'entendre que moltes administracions van tenir dificultats per desenvolupar les seves tasques ordinàries.

En el cas de l'Agència Catalana de l'Aigua, es remarca que les mesures es van estar discutint i consensuant al projecte des del seu principi, i que es consideren molt valuoses i útils. No obstant, atenent al RD d'Alarma provocat pel COVID-19, s'han aturat els tràmits administratius i ha quedat suspès el termini d'informació pública de l'IMPRESS i EPTI, que havia d'acabar a principis d'abril. El termini s'allargarà fins a un mes després de que s'aixequi el RD d'Alarma. Això provoca que els terminis i calendari previstos pateixin un endarreriment. L'Agència comunica que pren bona nota de les mesures, que es les consideren ben treballades i consensuades, i que es comprometen a tenir-les en compte i donar retorn, però que caldria sincronitzar el retorn amb la resta de processos engegats al territori. És a dir, aquest retorn es podrà plantejar cap al setembre-octubre, coincidint amb la fase final del projecte REDAPTA.

2.2. Identificació de les sinergies i els conflictes amb la planificació existent.

De les administracions que van respondre, totes han indicat que el conjunt de les mesures té un alt grau de sinèrgies amb la planificació existent i el marc normatiu associat.

En particular, l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic considera que les diverses mesures plantejades pel projecte REDAPTA són plenament coherents amb les determinacions de la Llei de canvi climàtic i amb les línies estratègiques d'actuació que la nova ESCACC 2021-2030 sobre adaptació al canvi climàtic plantejarà. Així doncs, es considera que una vegada debatudes i acordades amb els diversos actors implicats i administracions competents, aquestes podrien integrar-se i formar part de la nova ESCACC, de tal manera que puguin ser objecte de proposta de finançament en els propers anys en el marc del Fons climàtic.

En la mateixa línia, es van indicar instruments que no s'havien integrat a les fitxes, com per exemple sobre la Mesura 11: "Fomentar l'ús d'energies renovables per a la gestió de l'aigua", on la OCCC comenta que aquesta mesura s'emmarcaria, segons la disposició addicional segona de la Llei de canvi climàtic, en els instruments de mitigació de les emissions de GEH de Catalunya: a) Pacte nacional per a la transició energètica de Catalunya i b) el Pla de l'energia i canvi climàtic de Catalunya 2012-2020.

El Departament de Polítiques Ambientals i Medi Natural confirma les sinergies identificades amb el Pla de Gestió dels Espais Naturals de Protecció Especial de Catalunya 2015-2020 i legislació associada. Tanmateix, l'àrea d'Acció Climàtica de la Diputació de Barcelona va indicar un nivell de sinergia molt alt amb els Plans d'Acció per a l'Energia Sostenible i el Clima (PAESC) adoptats per tots els municipis adherits al Pacte dels Alcaldes a la conca i que inclouen propostes d'adaptació i de mitigació del canvi climàtic municipals. En aquest sentit es remarca que si algunes mesures incloses als PAESC municipals tenen relació amb les que s'estan generant amb el projecte, aquestes s'haurien d'afegir, i a l'inrevés, integrar les propostes sorgides del REDAPTA a la planificació local.

Tanmateix, El Consell Comarcal del Maresme va indicar que en aquestes moments s'està redactant un pla de la Comarca del Maresme de mitigació del canvi climàtic i en breu s'iniciarà el pla relatiu l'adaptació. Els responsables van expressar el seu interès en promocionar al màxim les sinergies que es poden generar

Un projecte de:

Col·labora:

Amb el suport de:

amb les propostes del Projecte REDAPTA i plantejar que les propostes arribin al Ple del Consell Comarcal per a la seva consideració. De fet, el Consell va expressar que voldria impulsar les propostes de mesures a nivell comarcal, reforçar la tasca dels municipis involucrats, i ser difusors de les iniciatives que es desenvoluparan en el marc de les seves competències, com per exemple la gestió de l'abastament i depuració d'alguns municipis a la zona.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació indica que en relació a la mesura 5 "*Consolidar el mercat agrícola local*" hi ha sinèrgies evidents amb els objectius del Consell Català de l'Alimentació i les actuacions que fomenta el DARP per a les cadenes curtes de comercialització. Quant el segell de proximitat, el Departament confirma que s'ha produït una proliferació de distincions que es fa oportú harmonitzar, especialment amb el segell oficial de venda de proximitat del DARP.

6 de 7 de les administracions competents en matèria indiquen un important conflicte relatiu a les accions que planteja la Mesura 6 "*Dragat del riu i consolidació de les motes per a evitar inundacions*" que consisteixen en la retirada de sediments del riu, el dragatge o l'aixecament de motes. S'indica que, lluny de solucionar els actuals problemes, els agreugen i són contraries i incoherents amb les polítiques d'adaptació del canvi climàtic. Aquesta visió es compartida explícitament per a el Departament de Polítiques Ambientals, que indica els conflictes amb la legislació ambiental vigent, i per el Departament d'Espais Fluvials de l'ACA. El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca indica que a l'hora de planificar la recuperació de les zones humides i la gestió de les infraestructures de protecció s'ha de tenir en compte les necessitats del sector agrícola.

2.3. Revisió de les característiques de la proposta de mesures.

Les administracions han aportat suggeriments per a millorar la descripció de les mesures i de les accions associades. En alguns casos es van comentar obstacles formals envers les accions indicades, com per exemple, en relació a la mesura 2: "*Recuperació de les zones humides*", el Departament de Polítiques Ambientals i Medi Natural va indicar que seria important afegir que s'han d'establir criteris prioritaris per conèixer els espais necessaris per a la recuperació, amb una anàlisi que permeti realment identificar els punts clau per a restablir la funcionalitat dels ecosistemes, encara que no estiguin directament ubicats dins d'una zona protegida. Tanmateix, la idea d'ampliar la zona XN2000 per tal d'incloure les zones que es necessiten recuperar no seria la eina considerada per part del Departament, degut a les dificultats burocràtiques envers el procés d'ampliació d'un espai XN2000, sinó que es suggereix establir mecanismes de gestió específics pels espais recuperats, de manera sinèrgica amb l'espai XN2000 actualment designada, combinant eines existents per al conjunt de zones humides del Delta.

També s'han pogut afegir elements que no s'havien tingut en compte, com per exemple les indicacions per part de l'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Girona de la necessitat de crear un nou traçat de la "Ruta del Tourdera", gestionada per el Consell Comarcal de la Selva o la de adequar els períodes de retorn del tram baix amb els nous escenari si previsions climàtiques.

En aquesta línia, l'Àrea de Acció Climàtica de la Diputació de Barcelona indica que per les mesures 2 "*Recuperació de les zones humides*" i 3 "*Plans d'acció locals per als espais Xarxa Natura 2000 i espais protegits relacionats*" seria bo considerar també eines de custòdia del territori. Tanmateix, aquesta administració indica que es considera que la majoria de propostes es basen en la quantitat de l'aigua, i en com gestionar riscos, però caldria que es garantís un bon control de la qualitat de l'aigua (i dels ecosistemes relacionats). Per això proposa posar a disposició dels municipis un inventari conegut de potencials focus de contaminació en cas d'avinguda, i crear sistemes d'avís per quan hi hagi abocaments que permetin actuar aigües avall i contenir la potencial ploma de contaminació, per exemple.

També s'han pogut afegir exemples inspiradors i referències de mesures semblants implementades en altres llocs. Per exemple, l'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Girona va indicar sobre la

Un projecte de:

Col·labora:

Amb el suport de:

mesura 4 “*Implementar un protocol de valoració i seguiment dels riscos climàtics*” que en el marc del projecte ECTAdapt, la Diputació de Girona ha elaborat un inventari i una posada en comú de dades de la vulnerabilitat de l'ECT als efectes del canvi climàtic (inventari de les dades existents i no existents, i anàlisis de la vulnerabilitat i elaboració d'eines cartogràfiques), amb l'objectiu de millorar els coneixements a escala municipal i que pugui servir per l'anàlisi en l'elaboració dels PAESC municipals.

En la mateixa línia, l'Àrea d'Acció Climàtica de la Diputació de Barcelona remarca que els resultats del projecte CLINOMICS inclosos al “Pla d'acció per a l'adaptació al canvi climàtic de la Reserva de la Biosfera del Montseny” poden constituir una molt bona aportació a la mesura, i que s'hauria d'involucrar la “Mesa territorial d'adaptació al canvi climàtic” que s'ha generat en el marc del projecte. A més a més, aquesta administració va suggerir diferents eines que poden enriquir les mesures. En particular, es va indicar els “Contractes de riu” com a un exemple inspirador per a la mesura 8 que voldria impulsar la creació d'un consell de conca, sobre la mesura 5 “*Consolidar el mercat agrícola local*” s'indica el programa “SMART rural” desenvolupat per a DIBA per treballar el tema, i sobre la mesura 7 “*Educació i divulgació sobre el delta de la Tordera*” es mencionen els materials i recursos que facilita el programa “Va d'aigua” gestionat per l'Oficina Tècnica d'Educació i Participació ambiental (OTEPA) de l'Àrea d'Acció Climàtica.

Amb el mateix esperit, i en relació a la mesura 5 “*Consolidar el mercat agrícola local*” el Consell Comarcal indica que dinamitza la marca “Xarxa de productes de la Terra” amb el suport de la Diputació de Barcelona i del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca amb l'objectiu de posar de relleu els productors locals del Maresme, i es voldria implicar en la difusió d'aquesta iniciativa a la zona agrícola del Delta i de la Baix Tordera.

2.4. Avaluació de la coherència entre objectiu i acció per aconseguir els beneficis/impactes esperats, S'han rebut diferents suggeriments per tal d'adaptar la formulació de les actuacions i que es puguin identificar les eines adequades per a la implementació.

Per exemple, l'Oficina CCC considera que la Mesura 4: “*Protocol de valoració i seguiment dels riscos climàtics a la conca*”, que adreça l'objectiu estratègic 5: “*Incloure el canvi climàtic a la planificació de les actuacions al territori*”, és una mesura nuclear en les polítiques d'adaptació al canvi climàtic. Es remarca que l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic treballa en l'avaluació ambiental de plans, programes i projectes des de l'any 2008, inicialment des de l'òptica de la mitigació de les emissions de GEH en l'àmbit de l'urbanisme, i des de l'entrada en vigor de la Llei 21/2013 i la Llei 16/2017, es va estendre aquesta avaluació als diferents àmbits sectorials de la planificació (energia, transport, aigua, residus, agricultura...) i es va ampliar l'abast a la vessant de l'adaptació al canvi climàtic. Per això, es consideren molt encertades les accions de la Mesura 4 que aposten per la millora de la implementació de l'enfoc de l'adaptació a la planificació local mitjançant la capacitació dels equips municipals de totes les àrees i l'establiment d'un protocol d'anàlisi que permeti valorar els projectes d'actuació en front a les variables de risc específic del territori. La implementació de mesures d'adaptació tenen un caràcter essencialment local i ningú millor que els equips municipals coneixedors del territori per entendre-les, plantejar-les i aplicar-les.

Tanmateix, s'indica que en relació a la Mesura 11: “*Fomentar l'ús d'energies renovables per a la gestió de l'aigua*”, a l'Agència Catalana de l'Aigua s'ha desenvolupat el Programa d'estalvi i eficiència energètica a les estacions depuradores d'aigües residuals urbanes. S'han realitzat auditories a les plantes de tractament per aplicar, posteriorment i quan es disposi de dotació pressupostària al respecte, les mesures més adients en cada cas amb la finalitat de garantir la màxima eficiència energètica. L'objectiu previst és aconseguir l'any 2020 un estalvi potencial del 10% del consum d'energia.

Un altre exemple es el suggeriment per part del Departament de Polítiques ambientals, reforçat per l'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Girona, d'incloure a la mesura 2 “*Recuperació de les zones humides*”, eines de gestió urbanística que permetin compatibilitzar els usos amb els valors territorials del

l'espai, com per exemple la elaboració d'un Pla Director Urbanístic de les activitats de càmpings. En la mateixa línia, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació indica que les mesures 2, 5 i 6 s'haurien de compatibilitzar amb la protecció de l'activitat productiva agrícola que es desenvolupa a la conca.

2.5. Identificació les autoritats competents que s'haurien d'involucrar.

Moltes administracions han confirmat el seu propi paper dins del marc d'implementació descrit per a les diferents mesures. A més a més, s'han rebut suggeriments per poder identificar els que es necessiten afegir. Per exemple, L'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Girona i l'Àrea d'Acció Climàtica de la Diputació de Barcelona van indicar que faltaria incloure actors relacionats amb la part alta de la conca, com per exemple el Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny i actors del món forestal. En particular, s'indica que sobre la mesura 4 "Implementar un protocol de valoració i seguiment dels riscos climàtics" s'hauria d'involucrar també el Servei meteorològic de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans, la UDG - Institut del medi ambient, l'ACA, el Parc Natural del Montseny i el Consell de la CETS – Carta Europea de Turisme sostenible del Parc, així com i la DG Protecció civil.

El Departament d'Agricultura va afegir, per aquesta mateixa mesura, que s'hauria de involucrar també el servei meteorològic del Consell Comarcal del Maresme (METEOMAR).

Tanmateix, en el document no s'ha esmentat la Agència de la Natura, recentment constituïda i que, una vegada estigui en plena operativitat, sense dubte seria un actor central i prioritari a involucrar. Per un altra banda, s'ha remarcat que de vegades, (segons orientació ambiental o de rendibilització de serveis) algunes administracions podrien estar en conflicte amb les actuacions plantejades a la mesura 2 recuperació de zones humides.

2.6. Revisió de les estimacions de necessitats per a la implementació.

La majoria de les administracions involucrades no han comentat els elements de cost estimat de la mesura, l'horitzó temporal d'implementació i obstacles socioeconòmics envers a la mesura.

Es excepció l'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Girona, que va indicar ajustos per els valors indicats per a les mesures 2 i 3.

3. Conclusions

Les respostes rebudes han permès millorar la sèrie de mesures proposades pels participants al procés de co-disseny emprès pel projecte REDPTA.

S'ha posat de manifest la urgència i necessitat de fomentar una millor coordinació entre administracions per poder maximitzar els beneficis que cada entitat pot aportar a la realitat del Delta de la Tordera. De fet, ja s'han pogut perfilar elements crucials sobre com es podrien incorporar les mesures proposades a la planificació ordinària. En aquest sentit s'ha identificat clarament l'oportunitat de que la sèrie de mesures siguin incloses al nou ESCACC 2021-2030, al nou Pla de Gestió del Districte Fluvial de Catalunya 2021-2027, als projectes impulsats per al consell comarcal del Maresme, als PAESC locals o dins del marc d'altres projectes amb objectius semblants, com pot ser el "Pla d'acció per a l'adaptació al canvi climàtic de la Reserva de la Biosfera del Montseny".

Tanmateix, el procés de co-disseny ha posat de manifest la necessitat de millorar la coordinació entre administracions per tal de fomentar l'adopció i seguiment de mesures concretes d'adaptació, el seu seguiment i aconseguir que el canvi climàtic es tingui en compte de manera adequada a la planificació de les actuacions al territori.

En aquesta línia, el procés de co-disseny ha permès posar de relleu que la proposta de mesura 6 "Dragat del riu i consolidació de les motes per a evitar inundacions" es considera inadequada per a aconseguir els objectius plantejats.

Un projecte de:

Col·labora:

Amb el suport de:

VICEPRESIDENCIA
CUARTA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Y EL RETO DEMOGRÁFICO

REDAPTA

Espais de governança per a l'adaptació
al canvi global en rius mediterranis

Amb el suport de:

VICEPRESIDENCIA
CUARTA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Y EL RETO DEMOGRÁFICO

